

VIVALDI FØDT IGEN

Operaen *Il Giustino* på scenen i Næstved

AF STEEN FREDERIKSEN
FOTOS: REINHARD WILTING

Årets store begivenhed på Næstved Early Music Festival midt i august var den første danske opførelse af Antonio Vivaldis opera *Il Giustino* med unge sangere, som enten går eller har gået på Operaakademiet, og Camerata Øresund. Det hele under ledelse af violinisten Peter Spissky og instrueret af den italienske operaekspert Deda Cristina Colonna, som for fire år siden stod for Vivaldis *Ottone in Villa* med Concerto Copenhagen. Dengang var pengene flere og dermed prøvetiden længere, men det var imponerende, hvad der blev præsenteret i Næstved.

Blandt sangerne var norske Beate Nordal (kejserinde Arianna) og svenske Fanny Kempe (kejser Anastasio), begge bl.a. med i Händels *Alcina* på Det Kgl. Teater og *Poppeas Kroning* på Operaakademiet og begge med temperament, lidenskab og dramatik i spillet og stemmerne. Kontratenoren Steffen Jespersen og norske Frøy Hovland Holtbakk studerer stadig på Operaakademiet, han imponerede som bonden Giustino, der ender som kejser, og hun som den svigefulde Amanzio. Fremragende var også svenske Julia Ojansivu som kejserens søster Leocasta. De seks unge sangere glemmer aldrig "Il Giustino", og vi andre bukker os i støvet for den høje kvalitet og det kæmpe arbejde, de har gjort med at indstudere en hel opera på italiensk til opførelse tre gange.

Camerata Øresund med deres slovakiskfødte ildsjæl Peter Spissky i spidsen havde suppleret sig med slovakiske og tjekkiske musikere. Især bemærkelsesværdig var Jan Rokyta, som i 3. akt sprang ind og trakterede et cimbalom, der bl.a. leverede pizzicato lige så delikat som violinerne.

Handlingen i *Il Giustino* er meget kort fortalt: En tyran fra Lilleasien truer den byzantinske kejser og hans hustru Arianna.

Guderne får bondedrengen *Giustino* til at kæmpe for Byzans, og da kejserens søster forfølges af et uhyre, redder Giustino hende. Kort efter bliver kejserinde Arianna bortført af tyrannen, endnu en gang er det Giustino, der kommer til hjælp, lige før uhyret dræber hende. I den originale libretto er der tale om en bjørn, men i Næstved et uhyre - en rigtig uhyggelig 3 meter høj skikkelse (på virtuose stylder) med slanger om halsen! Men efter alt det underholdende kommer alvoren i form af kampen mellem kærlighed og jalousi. Her bliver Vivaldi og personerne mere levende og dramatiske, især kejserinde Arianna, som fra Vivaldis side har de bedste og mest afvekslende arier. Desuden i duetter og arier, hvor vi bliver revet med af følelsernes kamp, før der bliver fred, og de rigtige får hinanden, og det viser sig, at Giustino i virkeligheden ikke er en plovdræng, men adelig.

Vivaldi skrev operaen til karnevalssæsonen 1724 til opførelse i det offentligt tilgængelige teater i adelsfamilien Capranicas palads i Rom. Han genbrugte en del af sin tidligere musik - fra ti forskellige operaer og to instrumentværker, bl.a. er det *Foråret* fra *De fire årstider*, der ledsager Arianna ind i den skov, hvor hun møder uhyret. Men det er ikke alt, der var med i Næstved-opførelsen - bl.a. ikke kormusikken, oboer og mange arier - behovet for at skære dikteres bl.a. af økonomi og et nutidigt publikums tålmodighed. I programheftet fortæller Michael Bo om to plade-indspilninger af operaen, hvor forskellen i varighed er mere end to timer! Og han fortsætter: "I Vivaldis originale partitur er der næsten 80 arier."

Librettoen er skrevet af greve Nicoló Beregan i 1683 til Giovanni Legrenzi, og i udgangspunktet bygger den på historiske begivenheder i 500-årene: Den byzantinske kejser

Zenos enke Arianna udpeger Anastasius som ny kejser og gifter sig med ham. Den militære leder Vitalian prøver at støde ham fra tronen, og bondedrengen Justinian, som udmærker sig i kampen mod oprøreren, ender med at efterfølge Anastasius som kejser. Den virkelige historie blev forsynet med alle de elementer, en rigtig barokoperaen krævede: en glubsk bjørn, et farligt uhyre, en gudinde der kommer dalende ned fra himlen, bagtalelse, kampen mod en tyran og en mand af folket, der viser sig som helt og helst en adelig helt. Albinoni skrev opera til librettoen i 1711 og Händel brugte teksten 13 år efter Vivaldi.

Instruktøren Deda Cristina Colonna er uddannet balletdanser og koreograf, og hun er meget optaget af, hvordan personerne i operaen bevæger sig – som hun siger ”at etablere deres rumlige forhold til hinanden og at udnytte deres bevægelser i de tidsrum, hvor de ikke synger – dermed kan man også understrege, hvor de befinder sig følelsesmæssigt”.

I programmet til opførelsen i Næstved skriver Deda Cristina Colonna: ”I en tid som vores, hvor Hollywood-stjerner gifter sig ind i Europas kongelige familier, er ambition og kamp for pragt og berømmelse stadig et dybtfølt emne; disse historier udspiller sig for øjnene af hele verden – lige som foran et publikum, og lidet ved vi om de skiftende indre følelser i disse moderne ”helte”. I vores opførelse af Vivaldis opera, bliver Giustinos eventyr iagttaget af hoffets medlemmer, som bevæger sig på scenen i hele operaen, og flytter dekorationerne til de nødvendige sceneskift. På bagtæppet maler en maler et maleri, som repræsenterer Giustinos indre landskab, et billede af hans indre følelser, som de udvikler sig i løbet af historien – fra bonde til en prinsesses ægtemand og til kejser.”

Maleren er en vigtig medspiller – uden plads i librettoen. Allerede inden og under ouverturen går han i gang med at skabe et kæmpestort, fantastisk godt maleri på bagtæppet. I løbet af operaen kommer maleren på scenen flere gange og udbygger billedet – og den proces påvirker faktisk ens oplevelse af det dramatiske og musikalske udtryk. Maleren er fortjent den første på scenen ved fremkaldelserne.

Næstved Early Music Festival (NEMF) varede i år en lille uge – med daglig præsentation af det nye renæssance-orgel i Skt. Peders Kirke (svalede-orglet) og næsten daglige offentlige interviews og samtaler mellem festivalens kunstnere og DR’s *Karin Fich* og Politikens *Michael Bo*. Åbningskoncert med musik af Monteverdi, Gabrieli, Corelli og Vivaldi, koncerter med *Barokksolistene (Alehouse Sessions)*, det slovakiske ensemble *Solamente Naturali* med polsk, moravisk og orientalsk musik plus *Telemann*, premiere på filmen *Gesualdo Shadows* af *Bo Holten*, flere koncerter med engelske *I Fagiolini* m.fl. ledet af *Robert Hollingworth*, Midnatskoncert med violinisterne *Mats Edén*, Sverige, *Bjarte Eike*, Norge, *Milos Valent*, Slovakiet og flere – plus mange koncerter med lokale musikere og sangere.

Festivalen er landets største tidlige musik festival, og på så højt et kunstnerisk niveau, at den også må appellere til det store udenlandske tidlige-musik-publikum. Den store festival hvert andet år og alle de koncerter, som NEMF arrangerer i løbet af året, er blevet en hidtil uset succes blandt byens og oplandets borgere. For Næstved en fjer i hatten, der har gjort byen mere attraktiv for både indbyggere, tilflyttere og turister. Og et initiativ, der på kort og langt sigt har betydning for hele landets interesse for den levende tidlige musik.